

หน่วยงานของรัฐมีข้อโต้แย้งหรือพิพาทกันเอง

กรณีหน่วยงานของรัฐมีข้อโต้แย้งหรือพิพาทกันเองจะต้องดำเนินการเพื่อยุติข้อโต้แย้งกันภายใน ฝ่ายปกครอง โดยปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพิจารณาชี้ขาดการยุติข้อพิพาท ระหว่างหน่วยงานของรัฐและการดำเนินคดี พ.ศ.2561 ซึ่งนายกรัฐมนตรี โดยความเห็นชอบของ คณะรัฐมนตรี ออกโดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายเพื่อวางระเบียบปฏิบัติราชการ ในกรณีมีข้อพิพาท ระหว่างหน่วยงานของรัฐด้วยกันเอง หรือระหว่างหน่วยงานของรัฐกับเอกชน ระเบียบดังกล่าวจึงมี สถานะเป็นกฎหมายที่มีผลผูกพันหน่วยงานของรัฐ เมื่อหน่วยงานของรัฐ (คู่กรณีทั้งสองฝ่ายเป็นหน่วยงาน ของรัฐ) ยื่นฟ้องคดีโดยไม่ได้ปฏิบัติตามขั้นตอนและวิธีการตามระเบียบดังกล่าว จึงเป็นกรณีที่ยังไม่ได้ ดำเนินการแก้ไขความเดือดร้อนหรือเสียหายตามขั้นตอนก่อนฟ้องคดี อันเป็นเงื่อนไขในการฟ้องคดีตาม มาตรา 42 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 ศาลปกครองจึงไม่อาจรับคำฟ้องไว้พิจารณาได้ (คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ คร.90/2563) ซึ่งจะเห็นได้ว่า ในกรณีนี้เป็นไประเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีดังกล่าว

เคยมีคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.529/2559 ที่คู่กรณีเป็นหน่วยงานของรัฐทั้งคู่ (องค์การ บริหารส่วนตำบลฟ้องสำนักงานอัยการสูงสุด) แต่ศาลปกครองรับฟ้องไว้พิจารณาจนมีคำพิพากษาให้ อัยการชำระเงินให้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบล ในคดีนี้ อัยการต่อสู้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบลไม่มี อำนาจฟ้อง เพราะขัดมติคณะรัฐมนตรีกรณีหน่วยงานของรัฐมีข้อพิพาทกัน ต้องส่งเรื่องให้ คณะกรรมการพิจารณาชี้ขาดการยุติในการดำเนินคดีแพ่งของส่วนราชการฯ พิจารณาก่อน โดยศาล ปกครองเห็นว่า การดำเนินการขององค์การบริหารส่วนตำบลจะขัดมติคณะรัฐมนตรีหรือไม่ เป็นเรื่องที่ ต้องไปว่ากล่าวกันเองในฝ่ายบริหารไม่อาจนำมาใช้เป็นเหตุอ้างว่าศาลไม่ควรรับคำฟ้องนี้ไว้พิจารณาได้ และสิทธิในการฟ้องคดีเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานในกระบวนการยุติธรรมของ องค์การบริหารส่วนตำบล ข้อเท็จจริงตามคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.529/2559 อาจมีความแตกต่างจากคำสั่งศาล ปกครองสูงสุดที่ คร.90/2563 เนื่องจากในขณะนั้นเป็นเพียงมติคณะรัฐมนตรี ซึ่งเป็นเพียงแนวทาง ปฏิบัติของส่วนราชการ (และยังมีประเด็นข้อกฎหมายว่าจะใช้บังคับกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นราชการส่วนท้องถิ่นได้หรือไม่)

แต่ปัจจุบัน นายกรัฐมนตรีในฐานะหัวหน้ารัฐบาลซึ่งสูงสุดในฝ่ายบริหารได้อาศัยอำนาจตาม กฎหมายระดับพระราชบัญญัติออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ ระเบียบดังกล่าวจึงมีสถานะเป็นกฎหมาย ที่มีผลผูกพันหน่วยงานของรัฐที่อยู่ในฝ่ายบริหาร (หน่วยงานที่อยู่ใต้บังคับบัญชาและกำกับดูแล) และคำว่า “กฎหมาย” ตามความนัยมาตรา 42 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ.2542 นั้น หมายถึง กฎ ซึ่งเป็นกฎหมายลำดับรองหรือกฎหมายอนุบัญญัติด้วย